

Kunnskapsmangel tåkelegger Irving-debatten

Frp 2/3-97

Kulturdebatt

Hans Fredrik Dahl mener at den engelske amatørhistorikeren og historieforskeren David Irving skriver gode bøker. Dahl har ikke dokumentert grunnlaget for denne bedømmelsen. Likevel har han fått tilslutning fra noen rikssynsere, skriver historikeren Frank Meyer

Hans Fredrik Dahl har i løpet av den pågående debatten ikke begrunnet sin bedømmelse at «Irving skriver faktisk ganske gode bøker. Den siste er riktig bra, etter mitt syn» (*Tilfellet David Irving og nazismen*, Dagbladet, 31. juli 1996).

David Irvings bøker er skrevet på en meget konvensjonell måte. De fokuserer på de såkalte store mennene, på krigsopplevelsene og de militære hendelsene fra dag til dag. De tilfører forskningen ingen ny kunnskap om de vesentlige problemene ved den annen verdenskrig og jødeutryddelsen.

Renvaske Hitler

Når det gjelder jødeutryddelsen, har David Irving i sin bok «Hitler's War» (1977) forsøkt å renvaske Hitler. Ifølge Irving ville Hitler befri Europa fra jødene (*judenfrei machen*), men han ville ikke og befalte ikke massemordet på jødene. Dette massemordet på jødene ble innledet av Himmler, Heydrich og enkelte embedsmenn og politisjefer uten at Hitler visste noe om det. Denne

påstand er usont blitt tilbakevist av ledende britiske og tyske historikere, som f.eks. Alan Bullock, Hugh Trevor-Roper og Eberhard Jäckel. Det konserervative Ullstein-forlaget krevde at Irvings påstander om Hitlers uskyld måtte strykes da boken kom på trykk i Tyskland. Selv forleggeren mente at påstanden var uholdbar.

Hans Fredrik Dahl påpeker at Irvings bøker bygger på nye kilder. Dette er det eneste argument han har kommet med for å underbygge sin påstand om at Irving skriver gode bøker. Imidlertid er Irvings nye kilder for det meste av underordnet verdi når det gjelder de vesentlige problemene ved den annen verdenskrig og jødetilintetgjørelsen.

Det dreier seg om samtidige notathefter, dagbøker og brev fra NS-tiden. De er skrevet av ansatte i Wehrmacht og riksdepartementene; forbindelsesmenn, adjutanter, sekretærer, kamertjenere og stenografer. De bidrar for det meste til å skildre begivenhetenes gang i Hitlers hovedkvarter fra dag til dag. De gir et personlig inntrykk av atmosfæren rundt Hitler. Disse kildene gir derimot ikke noen ny kunnskap eller nye erkjennelser om de sentrale militære eller politiske avgjørelsene. Disse kildene makter ikke å innløse Dahls påstand om at David Irving skriver gode bøker, med mindre en mener at skildringer av hverdagslivet rundt fører er en viktig oppgave for historiefaget.

David Irving har vist en bemerkelsesverdig evne til å finne frem til slike

kilder. Denne trangten til å grave opp nytt materiale kan ikke skilles fra hans politiske vilje til å renvaske Hitler, slik Hans Fredrik Dahl påstår. Nettopp fordi Irving er ute etter å male et positivt bilde av Hitler, foretrekker han kilder som viser Hitler fra forvarelsespektivet. Disse er best egnet til å vise Hitler som et «vanlig» menneske. Dermed relativiseres hans rolle som åndelig opphavsmann, igangsetter og påskynder av den annen verdenskrig og jødeutryddelsen.

Goebbels-dagbøkene

Det samme gjelder det som Irving og Dahl sier om Goebbels-dagbøkene. Deler av dagbøkene har foreligget på trykk i mange år. Den første utgivelsen er: Louis P. Lochner (red.), *Goebbels Tagebücher aus den Jahren 1942-43*, Zürich (Atlantis) 1948, 528 s. Boken finnes også på dansk. Siden da har flere mer og mer fullstendige utgivelser av Goebbels' skrifter kommet, bl.a. utgitt av Institut für Zeitgeschichte, med Elke Föhlich som redaktør. I tillegg foreligger det ulike Goebbels-biografier. Den beste er utvilsomt Ralf Georg Reuth, *Goebbels*, München (Piper) 1990, 758 s. Biografien er oversatt til engelsk (*Goebbels. The Life of Joseph Goebbels, The Mephistophelean Genius of Nazi Propaganda*, London, Constable, 1993, 472 s.).

Jo flere av Goebbels' skrifter kom på trykk, dess mindre har de bidratt til å gi forskningen nye innsikter i de sentrale problemene ved den annen ver-

denskrig og jødeutryddelsen. Oppdagelsen av nye kilder betyr nemlig ikke i og for seg at historien må skrives om. Slik er det med Goebbels-dagbøkene. At en kilde er skrevet av en samtidig som sto nær Hitler, betyr ikke at innholdet i denne kilden er sant. Goebbels-dagbøkene er fulle av forfatterens livsiøgn og selvgodhet. Goebbels' jødehat og hans beundring for Hitler har vært åpenbart fra første gang bøkene kom på trykk. Irvings Goebbels-biografi tilføyer på denne måten ingen relevant kunnskap til det vi allerede vet om den annen verdenskrig og holocaust fra de eksisterende dokumentene og biografiene.

Når det gjelder kildebehandling, er David Irving en dårlig historiker. Hans bøker viser ikke kontroll og disiplin ved utvalg, fortolkning og bedømmelse av dokumentene. At ting er skrevet av samtidige, tar Irving raskt til inntekt for at det også er objektivt. David Irving er overhodet ikke interessert i strukturelle problemer ved NS-staten og ved Hitler-mytosen. Hans skildringer forlater aldri det kronologiske, bevisenhets- og personfikserte nivå.

I sine bøker beletrer Irving leserne med detaljer som skal vise at han kan ta opp konkurransen med profesjonelle historikere. Han biter seg fast i enkeltheter, og med utgangspunkt i disse konstruerer han sin nyfortolkning av Det tredje rike. Når Irving skriver sin apologetiske historie om Det tredje rike, ser han som regel bort fra kilder som går imot hans fortolkning, selv om han henviser til dem og kjenner til

dem. Martin Broszat, som var mange-årig direktør av Institut für Zeitgeschichte i München, har pga. David Irvings useriøse kildebehandling kalt ham en «*terrible simplificateur*»: en mann som forenkler, forvrenger og feiltolker det som er vesentlig ved den annen verdenskrig og holocaust. Dette var før Irving benektet at det fantes gasskamre i Auschwitz.

Krigsromaner

Når det gjelder David Irvings fremstillingsmåte, ligner hans bøker som regel på krigsromaner. «Irving stiller seg bak Hitler og skjuler seg bak ham, og reproducerer de militære og politiske situasjonsbedømmelsene,» skrev Martin Broszat om «Hitler's War».

Irving ser verden med førerens øyne. Denne fremstillingsmåten må nødvendigvis gi et fullstendig skjevt bilde av Det tredje rike. Irving gjør ingenting for å rette på denne forskyvningen. Martin Broszat mente at Irvings måte å skrive på ligner på måten en engelsk skolegutt ser på restene av et nedskutt Heinkel-fly. Irving er fascinert av krigsteknologi og kampenes strategi. Hans fortelling ligner på et helteepos. Han skildrer den fengslende tragedien om den geniale føreren og feltherren som etter enorme anstrengelser blir slått av motstandernes overlegenhet på krigsmateriell.

Hans Fredrik Dahl har ikke dokumentert hva som skal være det gode og nye ved David Irvings bøker, og hva som skal være det nye innholdet i kil-

dene som Irving bruker. Dahls påstander mangler innhold. Det som en vanlig avisleser sitter igjen med, er at Dahl ikke har lest spesielt mye av David Irvings skrifter. Det samme gjelder Bernt Hagtvedt, som sa til Dagbladet: «Samtidig har Dahl også overbevist meg om at Irvings arbeider har gitt nye perspektiver på nasjonalsosialismen (...).» (Dagbladet, 27. februar 1997). Thomas Hylland Eriksen, som til å begynne med også støttet Dahl (samme sted), har i mellomtiden erklært seg selv som inkompetent: «Jeg er ikke kompetent til å vurdere David Irvings meritter som historiker» (Dagbladet, 12. mars 1997).

Den informasjonen som Dahl og Hagtvedt hittil har kommet med, viser ikke noen førstehåndskunnskap til f.eks. den meget omfattende Goebbels-litteraturen og -dokumentasjonen eller til Irving-skriftene. Det kan virke som om dette kunnskapsvakuemet er grunnen til at debatten har forflyttet seg fra diskusjonen om hvilke nye og vesentlige innsikter vi får av Irvings bøker, og over til debatt om yttingsfrihet. Det kan virke som om Dahl og Hagtvedt liker best å snakke om prinsipper fordi de ikke har noen konkrete kunnskaper i denne saken.

Jeg oppfordrer Hans Fredrik Dahl igjen til å dokumentere hvilke nye vesentlige innsikter vi etter hans oppfatning får av Irvings bøker (spesielt «Hitler's War» og Goebbels-biografien). Jeg utvider oppfordringen til å gjelde Bernt Hagtvedt også.

FRANK MEYER

111875